

een nieuwe kijk op het gebruik van het speelplein

tekst Erik Spiegelenberg

gymmen op speeltoestellen

Elke basisschool heeft een schoolplein. Dat wordt vooral gebruikt als speelplein tijdens pauzes. Maar het schoolplein kan veel meer zijn dan alleen een speelplein. Zo is er naast slagbal ook ruimte te vinden voor echte gymnastieklessen op het plein. Nijha geeft een nieuwe kijk op het inrichten en gebruik van schoolpleinen.

waarom gymmen op het plein?

Kinderen zijn graag in de buitenlucht en vinden bewegen leuk. Als er dan een grote ruimte beschikbaar is, is het jammer om daar niet optimaal gebruik van te maken. Een schoolplein is dichtbij en kan ook voor buitengym gebruikt worden als de gymzaal niet beschikbaar is. Of als de tijd te beperkt is om fietsend of lopend naar de sporthal of gymzaal te gaan. Maar misschien wel de belangrijkste reden om het plein intensiever te gebruiken voor buitengym is de motorische ontwikkeling van kinderen. In een buitengymles maken leerlingen

op een andere manier kennis met bewegen, de mogelijkheden van het plein en de toestellen die er staan. De opgedane ervaring passen ze onbewust toe tijdens de pauzes. Zonder dwang vergroten veel kinderen dan hun motorische vaardigheden.

kansen voor nieuwe scholen

Zit u in een nieuwbouwtraject? Dan liggen er grote kansen om het schoolplein tot een echt beweegplein te maken. Geef vroegtijdig aan bij de architect dat u ook aandacht wilt voor het buitenterrein. Zodra het bestek klaar is en een aanbesteding is gedaan, is het namelijk erg lastig om nog veranderingen aan te brengen. Voor een aannemer is een speelplein niet meer dan een hoeveelheid vierkante meter tegelwerk. Het plein later aanpassen leidt tot extra kosten. Door het belang van het schoolplein aan te kaarten, voorkomt u dit soort onaangename verrassingen.

speldoel als doel, hindernis of duikelpoort

per toestel uitgewerkte lesideeën

leerlijnen en bewegingsthema's

Methodes voor de gymlessen zoals het 'Basisdocument bewegingsonderwijs' gaan uit van diverse leerlijnen zoals klimmen, balanceren, springen en atletiek. Op basis daarvan kunnen ook buitengymlessen geordend worden. Nijha heeft voor al haar speeltoestellen vastgelegd binnen welke leerlijn ze inzetbaar zijn. Zo kan bij toestelkeuze, naast speelwaarde, ook gekeken worden naar inzetbaarheid voor de buitengym. Zijn toestellen wat betreft speelwaarde gelijkwaardig, dan kan de toepasbaarheid binnen de leerlijnen voor de pleinrichting een keuzecriterium zijn.

lesideeën

Naast het vastleggen van leerlijnen per toestel heeft Nijha ook per toestel een aantal lesideeën beschreven. Kiest u ervoor het plein als een echt beweegplein in te richten, dan ontvangt u van Nijha de lesideeën voor de toestellen die u gekozen heeft. Zo kunt u direct concreet aan de slag met de buitengymlessen. Bij het keuzeprocess kunt u gebruik maken van een helder overzicht waarin per toestel beschreven wordt bij welke leerlijnen het toestel in te zetten is.

balans in toestellen

Bij de aanschaf van speeltoestellen wordt veelal gekeken naar de doelgroep, de beschikbare ruimte en het beschikbare budget. Als een speelplein ook geschikt moet zijn voor de buitengym, dan is het goed om ook te kijken naar de verdeling over de leerlijnen. Om gevarieerde lessen te kunnen geven is het wenselijk dat er een bepaalde balans is tussen de diverse leerlijnen. Dat klinkt ingewikkeld maar valt in de praktijk reuze mee. Nijha heeft een eenvoudige spreadsheet ontwikkeld waarmee tijdens de oriëntatiefase snel zichtbaar wordt hoe het met de verdeling gesteld is. Zo kan ook snel gewisseld worden van speeltoestellen met vergelijkbare speelwaarde maar met een andere invulling voor de leerlijnen.

voor alle groepen

Voor alle groepen kan een interessante buitengymlessen gemaakt worden. Ook voor de bovenbouw. Vaak is het een kwestie van anders kijken naar de ruimte en de toestellen. Daar waar eerst alleen slagbal gespeeld werd, kan nu de centrale uitleg voor de les plaatsvinden. Daarna gaan de groepen zelfstandig of onder leiding van de leerkracht aan de slag met bewegopdrachten. Van een spelopdracht bij het basketbalbord tot een hindernisestafette waarbij de groep een attribuut mee moet nemen langs, over of 'door' de toestellen. Het plein biedt vaak ongekende mogelijkheden.

ruimteverdeling en instructie

De minimum norm voor de grootte van een speelplein is 300 m². En bij scholen met meer dan 200 leerlingen zelfs minimaal 600 m². Die ruimte is echter lang niet altijd aaneengesloten. Dat kan een uitdaging zijn bij uitleg en instructie van een buitengymlessen. Dan biedt de Audionetic uitkomst. De Audionetic is een interactieve zuil die met een voetpedaal te activeren is. Door op het pedaal te trappen wordt energie opgewekt. Bij voldoende energie geeft de Audionetic geluidsopdrachten weer. Deze staan op een USB-stick die binnen in de zuil geplaatst wordt. Als in groepen gewerkt wordt, kunnen de kinderen, na de centrale uitleg over de les, de opdracht zelfstandig uitvoeren met hulp van de Audionetic.

belijning en zonering

Als er in de pauze veel kinderen op het plein spelen kan er chaos ontstaan, zeker als er loop- en tikspelletjes gedaan worden. Simpele belijning of gekleurde zones kunnen wonderen doen. Per gebied wordt visueel bepaald welke activiteiten er plaats vinden. Deze belijning of zones zijn ook bij buitengym prima in te

met de Audionetic zelfstandig aan het werk

zelf een beweegplein maken met de Nijha 3D Planner

zetten. Bijvoorbeeld als aanduiding van een grens bij spelvormen, als afzetlijn of als vlak waarin gescoord moet worden. Deze zones zorgen daarnaast ook nog eens voor minder conflicten in de pauzes.

koppeling met speellokaal materiaal

Nijha is de enige producent en leverancier in Nederland die zowel sportaccommodaties inricht als speelruimtes in de buitenlucht. Vanuit die kennis en expertise kunnen eenvoudige kruisverbanden gelegd worden. Een goed voorbeeld is Dorack; een nieuwe lijn toestellen voor in het speellokaal. De attributen zijn voorzien van snelkliksluiting die ook past om de buizen van het buitenspeeltoestel Foxhol. Zo kan bij mooi weer de speellokaalles ook buiten gedaan worden. De Dorack attributen zijn licht en eenvoudig naar buiten te verplaatsen. Zelfs de kleurstelling van beide toestellijnen kan op elkaar afgestemd worden.

valdempende ondergrond

Hoe zit het met de veiligheid? Als een speeltoestel ingezet wordt tijdens de buitengymlessen, dan wordt het speeltoestel gezien als een sporttoestel. Belangrijk is dan wel dat buiten gymmen is vastgelegd in het deelschoolwerkplan bewegingsonderwijs en dat er sprake is van een lessituatie (dus geen 'vrij spel' waarbij de leerkracht afwezig is). De speeltoestellen zijn volgens de wetgeving EN-1176 voorzien van valdempende ondergronden, die kunnen ook als zodanig dienen bij de buitengym. Aanleg van een nieuw plein is de kans eens kritisch naar die valzones te kijken. Zo kan bijvoorbeeld beslist worden een zandbed onder de schommel wat groter te maken zodat deze in de gymlessen ook voor verspringen geschikt is. En een boulder klimwand kan nog uitdagender gemaakt worden als er een smalle strook valdempende ondergrond onder komt.

zelf experimenteren met de Nijha 3D Planner

Bent u benieuwd welke mogelijkheden uw plein biedt? Dan kunt u met de Nijha 3D Planner snel een goed beeld krijgen. Met echte toestellen en in 3D! Geef de maatvoering van uw plein aan en sleep de toestellen op de gewenste plek. Alles is in verhouding dus er ontstaat een realistische weergave. Op www.nijha.nl kunt u het gratis programma downloaden. Daar vindt u ook de gebruikershandleiding die u in een aantal eenvoudige stappen op weg helpt naar uw eigen 3D school- of beweegplein.

ondersteuning

Een speelplein inrichten als een beweegplein waar ook buitengym plaats kan vinden, vraagt een omslag in denken. Kinderen gaan daar makkelijk mee om. Leerkrachten moeten daar aan wennen en juiste organisatievormen vinden. Daarom adviseert Nijha vanaf het eerste begin in dit traject. Zodra de architectkeuze is gemaakt, zal de school al aan moeten geven dat de buitenruimte speciale aandacht vraagt. Nijha kan daarbij ondersteunen. En als het plein gerealiseerd is, dan is er bij elk Nijha toestel een blad met lesideeën.«

Wilt meer weten over uitdagende beweegpleinen en de mogelijkheden voor buitengym? Neem dan contact op met Nijha 0573-288555 of info@nijha.nl